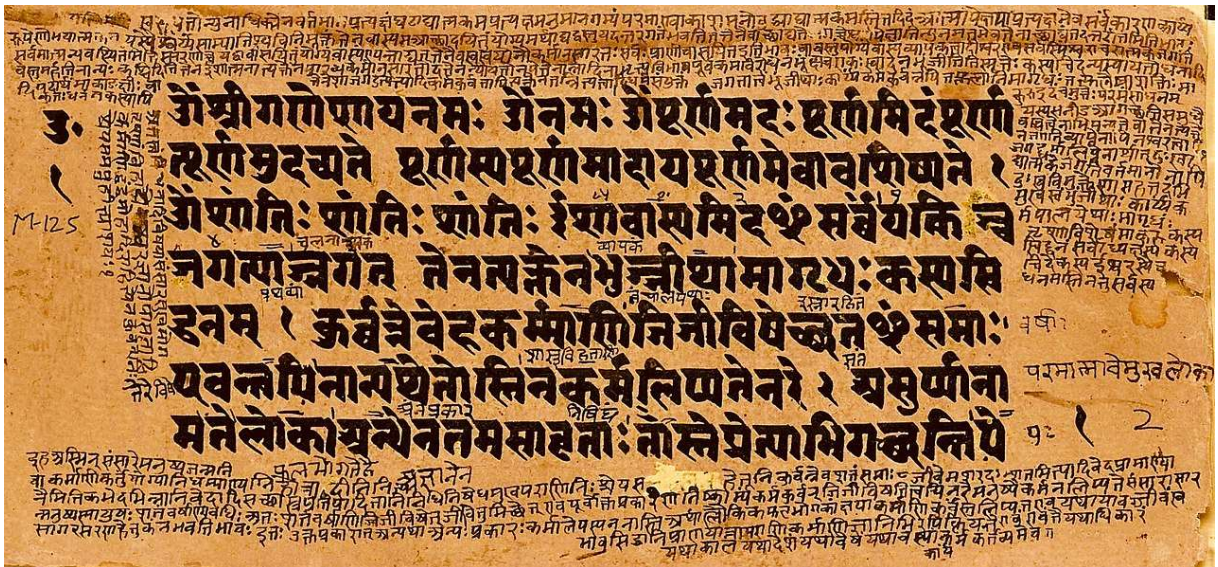

Íśópaniśad ॥ ईशोपनिषत् ॥

Ze sanskrtského originálu přeložil David Dostal, 2020

www.korenyjogy.cz

O textu

Upanišad existuje velké množství, ale ne všechny jsou považovány za stejně podstatné. Největší autority obecně požívají ty nejstarší, které jsou označovány jako *mukhja upanišady* (tradičně jich je deset, podle akademického výzkumu jsou ale ze stejné doby ještě tři další). Íšópanišada patří právě k těmto nejstarším, i když o její přesné dataci se vedou velké spory – bylo to někdy okolo 6. stol. př. Kr. nebo i dříve (hlavní spory se točí okolo pořadí, ve kterém nejstarší Upanišady vznikaly). Dataci vůbec neusnadňuje fakt, že Íšópanišada je velice stručná.

Už na první přečtení je zřejmé, že tu jsou dvě různé části. První část je velice abstraktní, věnovaná popisu *átman* neboli Já: „Pohybuje se a nepohybuje se. Je daleko a je blízko; Je uvnitř tohoto všeho a také vně tohoto všeho.“ Popis je to nutně paradoxní, protože *átman* přesahuje mysl („je nehybné..., rychlejší než mysl“). A na to navazuje popis toho, kdo toto Já poznal. Samozřejmě poznání Já není normální poznání, není to jako poznat nějaký jiný předmět. Toto poznání je totiž mimo poznání i ne-poznání (nevědomost) – „Do slepé temnoty vstoupí ti, kdo uctívají nevědomost (*avidyā*). Do větší temnoty ti, kdo si libují v poznání (*vidja*).“ Je třeba překročit oba póly duality, aby bylo možno poznat Já („Ten, kdo poznal oboje bytí i nebytí (vznikání i ničení), nebytím překročiv smrt a bytím dosáhne nesmrtelnosti.“). Jinak by se člověk pořád pohyboval jen v oblasti mysli a místo naší skutečné podstaty bychom poznávali jen různé představy, které jsme si o sobě udělali.

Od verše 15¹ je ale najednou textu velice konkrétní a mluví ke Slunci. Verše z této části se staly i součástí pohřebního obřadu („Můj váju at' nyní [dosáhne] nesmrtelného dech [když je] tělo blízko popela [tj. blízko smrti]. Óm, myslí pamatuj na učiněné, pamatuj myslí na učiněné, pamatuj!“). Z filologického hlediska bychom mohli sprádat teorie ohledně toho, že jde o spojení více textů dohromady, ale kvůli staří a stručnosti textu těžko dosáhneme nějakého spolehlivého řešení.

Íšópanišada není asi nejvhodnějším vstupem do upanišadové literatury, protože její text je často mnohoznačný. Pro ilustraci různých možností čtení jsem občas připojil i více variant překladu. V češtině je již k dispozici několik překladů Íšópanišady. Abych zvolil trochu jiný přístup, pokusil jsem se o doslovnější variantu.

Přepis originálu i přepis u překladu jednotlivých slov je podle IAST. V českém překladu jsou sanskrtská slova přepisována podle zavedené transkripce.

Díků za kontrolu a konzultace překladu patří Gábině Juhásově.

Použitý originál:

Olivelle, Patrick. *The Early Upanisads: Annotated Text and Translation*. Oxford University Press 1998. ISBN 978-0-19-535242-9.

Obrázek na úvodní straně: První tři verše Íšópanišady v rukopise.²

1 Technicky přesně bych měl říci od „mantry 15“, protože Íšópanišada má v tomto tradičně stejný status jako Vědy a každý její verš je považován za mantru.

2 zdroj:

https://en.wikipedia.org/wiki/Isha_Upanishad#/media/File:Isha_Upanishad_Verses_1_to_3,_Shukla_Yajur

॥ ईशोपनिषत् ॥ ॥ īśopaniṣat ॥

Úvodní mantra

ॐ पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात् पूर्णमुदच्यते । पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते ॥

*oṃ pūrṇamadaḥ pūrṇamidaṃ pūrṇāt pūrṇamudacyate ।
pūrṇasya pūrṇamādāya pūrṇamevāvaśiṣyate ॥*

pūrṇa = plný; adaḥ = tamto; idam = toto; udacyate = povstává; ādāya = absolutiv od vzít (když vezmeš); avāśiṣyate = zbývat, zůstávat

Tamto je úplné, toto je úplné. Z úplného povstává úplné. Když vezmeš z úplného úplné, zůstane úplné.

ॐ शांतिः शांतिः शांतिः ॥

oṃ śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ ॥

॥ अथ ईशोपनिषत् ॥
॥ atha īśopaniṣat ॥
Nyní [začíná] Íśopaniṣada

ॐ ईशा वास्यमिदं सर्वं यत्किञ्च जगत्यां जगत् ।

तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्यस्विद्धनम् ॥ १ ॥

*oṃ īśā-vāsyam-idaṃ sarvaṃ yat-kiñca jagatyāṃ jagat ।
tena tyaktena bhujñīthā mā grdhaḥ kasya-svid-dhanam ॥ 1 ॥*

īśā = páněm; vāsyam = má býti obýváno; idam = toto; sarvam = vše; yat-kimca = cokoli; jagatyāṃ = na světě; jagat = to, co se hýbe; tena = s tímto; tyaktena = s opuštěním, se zanecháním (Śankara: díky nepřipoutanosti); bhujñīthāḥ = kéž užíváš (Śankara: ochárnit); mā = ne; grdhaḥ = netuž; kasya-svid = kohokoli; dhanam = majetek, bohatství;

Cokoli, co se pohybuje (džagat) na tomto světě (džagatjám) má být obýváno Pánem.

Vyživuj se díky nepřipoutanosti. (var: vzdej se toho a pak si to uživej). Neprahni po ničím majetku (var: neprahni, neboť čím je majetek?).

कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छतः समाः ।

एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥ २ ॥

*kurvanneveha karmāṇi jijīviṣecchataṃ samāḥ |
evam tvayi nānyatheto'sti na karma lipyate nare || 2 ||*

kurvan = konající, konatel; *eva* = vskutku; *iha* = zde; *karmāṇi* = činy; *jijīviṣet* = necht' touží žít; *śatam* = sto; *samāḥ* = roky (doslova „stejně“); *evam* = takto; *tvayi* = na tobě; *na* = ne; *anyatha* = jinak; *itah* = tento; *asti* = je; *na* = ne; *karma* = čin; *lipyate* = byla natřena, namazána, ulpěla; *nare* = na člověku

Vykonávajíc skutky, touží zde žít sto let. Takto pro tebe není jiná [cesta], aby na člověku neulpívala karma.

असुर्या नाम ते लोका अन्धेन तमसाऽऽवृताः ।
तास्ते प्रेत्याभिगच्छन्ति ये के चात्महनो जनाः ॥ ३ ॥

*asuryā nāma te lokā andhena tamasā-āvṛtāḥ |
tāmste pretyābhigacchanti ye ke cātmahano janāḥ || 3 ||*

asuryā = démonské, asurovské; *nāma* = nazývají; *te* = oni; *lokāḥ* = světy; *andhena* = slepotou; *tamasā* = temnotou; *āvṛtāḥ* = zahalené, zakryté, naplněné; *tān* = ty, ti; *te* = oni; *pretya* = zemřev, po smrti; *ābhigacchanti* = přistupují blíže, vstupují do; *ye ke ca* = ty, kteří; *ātmahanaḥ* = zabíječi Já; *janāḥ* = lidé

Asurovské se jmenují ty světy ponořené do zaslepující temnoty. Ti, kdo zabíjejí Já, do nich vstupují po smrti.

अनेजदेकं मनसो जवीयो नैनद्देवा आप्नुवन्पूर्वमर्षत् ।
तद्भावतोऽन्यानत्येति तिष्ठत्स्मिन्नपो मातरिश्वा दधाति ॥ ४ ॥

*anejadekam manaso javiyo nainaddevā āpnuvan-pūrvam-arṣat |
taddhāvato'nyān-atyeti tiṣṭhat-tasminnapo mātariśvā dadhāti || 4 ||*

anejat = nehybné; *ekam* = jedno; *manasaḥ* = mysl; *javiyaḥ* = rychlejší; *na* = ne; *enat* = ono; *devāḥ* = bohové; *āpnuvan* = dosáhli, získali; *pūrvam* = přední, předcházející; *arṣat* = rychle se pohybující; *tat* = to; *dhāvataḥ* = tekoucí, proudící, pramenící; *anyān* = ostatní, jiní; *atyeti* = prochází, přechází, předstihá; *tiṣṭhat* = stojící; *tasmin* = v tom; *apaḥ* = voda, práce, dílo; *mātariśvā* = jméno Vájua, tj. *prāna*; *dadhāti* = dává

[Já/átman] je nehybné, jedno, rychlejší než mysl. Bohové (smysly) ho nedosáhli (nemohou dosáhnout), protože je předběhlo (pūrvam-arṣat). To [tj. Já] stojí, ale předbíhá ty, kteří běží. Tím, že je přítomno (tasmin sati³) vykonává prāna dílo.

तदेजति तन्नैजति तद्दूरे तद्वन्तिके ।
तदन्तरस्य सर्वस्य तदु सर्वस्यास्य बाह्यतः ॥ ५ ॥

*tadejati tannaijati taddūre tadvantike |
tadantarasya sarvasya tadu sarvasyāsyā bhāyataḥ || 5 ||*

tat = to; *ejati* = pohybuje se, hýbe se; *tat* = to; *na* = ne; *ejati* = pohybuje se, hýbe se; *tat* = to; *dūre* = daleko, v dálce; *tat* = to; *u* = zdůrazňovací částice; *antike* = blízko; *tat* = to; *antar* = uvnitř; *asya* = toho; *sarvasya* = všeho; *tat* = to; *u* = zdůrazňovací částice; *sarvasya* = všeho; *asya* = toho; *bhāyataḥ* = vně

3 Sati přidáno podle Śankary.

Pohybuje se a nepohybuje se. Je daleko a je blízko; Je uvnitř tohoto všeho a také vně tohoto všeho.

यस्तु सर्वाणि भूतान्यात्मन्येवानुपश्यति ।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते ॥ ६ ॥

*yastu sarvāṇi bhūtānyātmanyevānupaśyati ।
sarvabhūteṣu cātmaṇaṁ tato na vijugupsate ॥ 6 ॥*

yaḥ = který; tu = však, ale; sarvāṇi = vše; bhūtāni = bytosti; ātmani = v sobě; eva = pouze; anupaśyati = vidí, zří; sarvabhūteṣu = ve všech bytostech; ca = a; ātmānam = sebe; tataḥ = z něj; na = ne; vijugupsate = přeje si nenávidět, nepřeje si odvracet

Ten, který však všechny bytosti vidí v sobě a ve všech bytostech sebe, ten si nepřeje se odvracet.

यस्मिन्सर्वाणि भूतान्यात्मैवामूद्विजानतः ।
तत्र को मोहः कः शोक एकत्वमनुपश्यतः ॥ ७ ॥

*yasmin-sarvāṇi bhūtānyātmaivābhūd-vijānataḥ ।
tatra ko mohaḥ kaḥ śoka ekatvam-anupaśyataḥ ॥ 7 ॥*

yasmin = v který; sarvāṇi bhūtāni = všechny bytosti; ātmā = Já; eva = pouze; abhūt = stalo se; vijānataḥ = ten, kdo má poznání, pochopení; tatra = tam; kaḥ = kdo?, kde?; mohaḥ = oblouznění, bezvědomí; kaḥ = kdo? kde?; śokaḥ = utrpení, pálení; ekatvam = jednota; anupaśyataḥ = ten, kdo vidí, zřící

Kde je poblouznění a utrpení pro toho, kdo vidí jednotu a poznal všechny bytosti jako své Já.

Var (doslovněji): V tom, kdo má poznání, ve kterém se všechny bytosti stali pouze jím samým, kde je poblouznění? Kde je utrpení? Jednotu je jasně zřící.

स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणमस्नाविरं शुद्धमपापविद्धम् ।
कविर्मनीषी परिभूः स्वयम्भूर्यातय्यतोऽर्थान् व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः समाभ्यः ॥ ८ ॥

*sa paryagācchukram-akāyam-avraṇam-asnāviraṁ śuddham-apāpavidham ।
kavīrmanīṣī paribhūḥ svayambhūr-yāthātathyato'rthān vyadadhācchāśvatībhyaḥ samābhyaḥ ॥ 8 ॥*

saḥ = on; paryagāt = obešel, přišel, prochází; śukram = zářivý; akāyam = beztělný; avraṇam = bez zranění; asnāviraṁ = bez šlach; śuddham = čistý; apāpavidham = neprostoupený hříchem; kavīḥ = moudrý, básník; manīṣī = inteligentní, doslova "pán myslí"; paribhūḥ = prostupující bytost anebo překračující bytí; svayambhūḥ = sebe-jsoucí (nezávislí); yāthātathyataḥ = skutečně, v pravdě; arthān = smysly, účely, cíle; vyadadhāt = rozmístěný, rozdělení; śāśvatībhyaḥ = z věčnosti; samābhyaḥ = stejný, roky (śāśvatībhyaḥ samābhyaḥ = na věky věků)

On vstoupil do zářivého, beztělného, bez zranění, beze šlach, do čistoty neprostoupené hříchem. Moudrý (vše-vědoucí), pán myslí, transcendentní, ze sebe jsoucí. On v pravdě rozdělil věci [var: funkce] na věky věků.

अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते ।
ततो भूय इव ते तमो य उ विद्यायाः रताः ॥ ९ ॥

*andham tamaḥ praviśanti ye'vidyāmupāsate ।
tato bhūya iva te tamo ya u vidyāyāṃ ratāḥ ॥ 9 ॥*

andham = slepý; tamaḥ = temnoty; praviśanti = vstoupí; ye = ti, kteří; avidyām = nevědomost; upāsate = uctívají; tataḥ = z toho, potom; bhūyaḥ = stávat se, ještě víc být; iva = jako; te = oni; tamaḥ = temnoty; ye = ti, kdo; u = zdůraznění; vidyāyāṃ = v poznání, ve znalostech; ratāḥ = libující si

Do slepé temnoty vstoupí ti, kdo uctívají nevědomost (avidyā). Do větší temnoty ti, kdo si libují v poznání (vidyā).

अन्यदेवाहुरविद्ययाऽन्यदाहुरविद्यया ।
इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचक्षिरे ॥ १० ॥

*anyadevāhurvidyayā'nyadāhuravidyayā ।
iti śuśruma dhīrāṇāṃ ye nastad-vicakṣire ॥ 10 ॥*

anyat = jiné; eva = pouze; āhuḥ = řekli; vidyayā = než poznání; anyat = jiné; āhuḥ = řekli; avidyayā = než nevědomost, z nevědomosti; iti = tak; śuśruma = jsme slyšeli; dhīrāṇāṃ = moudrých; ye = kdo; naḥ = pro nás; tat = to; vicakṣire = ukázali, řekli;

Jiného, řekli, [je dosaženo] poznáním, jiného, řekli [je dosaženo] nevědomostí. Tak jsme slyšeli od moudrých, kteří nám toto ukázali.

विद्यां चाविद्यां च यस्तद्वेदोभयः सह ।
अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययाऽमृतमश्नुते ॥ ११ ॥

*vidyāṃ cāvidyāṃ ca yastadvedobhayaṃ saha ।
avidyayā mṛtyuṃ tīrtvā vidyayā'mṛtamaśnute ॥ 11 ॥*

vidyāṃ = poznání; ca = a; avidyāṃ = nevědomost; ca = a; yaḥ = kdo; tat = to; veda = poznal; ubhayam = oboje; saha = spolu; avidyayā = nevědomostí; mṛtyum = smrt; tīrtvā = překročiv; vidyayā = poznáním; amṛtam = nesmrtelnost; aśnute = získá, dosáhne

Ten, kdo poznal oboje poznání i nevědomost, nevědomostí překročiv smrt a poznání dosáhne nesmrtelnosti.

अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽसम्भूतिमुपासते ।
ततो भूय इव ते तमो य उ सम्भूत्याः रताः ॥ १२ ॥

*andham tamaḥ praviśanti ye'sambhūtimupāsate ।
tato bhūya iva te tamo ya u sambhūtyāṃ ratāḥ ॥ 12 ॥*

andham = slepý; *tamaḥ* = temnoty; *praviśanti* = vstoupí; *ye* = ti, kdo; *asambhūtim* = ne bytí, ne vznikání; *upāsate* = uctívá; *tataḥ* = z toho, potom; *bhūyaḥ* = stávat se, ještě víc být; *iva* = jako; *te* = oni; *tamaḥ* = temnoty; *ye* = ti, kdo; *u* = zdůraznění; *sambhūtyām* = bytí, vznikání; *ratāḥ* = libující si

Do slepé temnoty vstupují ti, kdo uctívají ne-zrozené (zanikání). Do větší temnoty ti, kdo si libují ve zrozeném (projeveném).

अन्यदेवाहुः सम्मवादन््यदाहुरसम्मवात् ।
इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचक्षिरे ॥ १३ ॥

anyadevāhuḥ sambhavādanyadāhurasambhavāt ।
iti śuśrūma dhīrāṇām ye nastadvicacakṣire ॥ 13 ॥

anyat = jiné; *eva* = pouze; *āhuḥ* = řekli; *sambhavāt* = než bytí; *anyat* = jiné; *āhuḥ* = řekli; *asambhavāt* = než ne-bytí; *iti* = tak; *śuśrūma* = jsme slyšeli; *dhīrāṇām* = moudrých; *ye* = kdo; *naḥ* = pro nás; *tat* = to; *vicacakṣire* = ukázali, řekli;

Jiného, řekli, [je dosaženo] než zrozením, jiného, řekli z nezrození. Tak jsme slyšeli od moudrých, kteří nám to ukázali.

सम्मूर्तिं च विनाशं च यस्तद्वेदोभयं सह ।
विनाशेन मृत्युं तीर्त्वा सम्मृत्याऽमृतमश्नुते ॥ १४ ॥

sambhūtiṃ ca vināśaṃ ca yastadvedobhayaṃ saha ।
vināśena mṛtyuṃ tīrtvā sambhūtyā'mṛtamaśnute ॥ 14 ॥

sambhūtiṃ = bytím; *ca* = a; *vināśam* = nebytí, zničení; *ca* = a; *yaḥ* = kdo; *tat* = to; *veda* = poznal; *ubhayaṃ* = oboje; *saha* = spolu; *vināśena* = nebytím; *mṛtyuṃ* = smrt; *tīrtvā* = překročiv; *sambhūtyā* = bytím, vznikáním; *amṛtam* = nesmrtelnost; *āśnute* = získá, dosáhne

Ten, kdo poznal oboje bytí i nebytí (vznikání i ničení), nebytím překročiv smrt a bytím dosáhne nesmrtelnosti.

हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ।
तत्त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ॥ १५ ॥

hiraṇmayena pātreṇa satyasyāpihitaṃ mukham ।
tattvaṃ pūṣannapāvṛṇu satyadharmāya dṛṣṭaye ॥ 15 ॥

hiraṇmayena = zlatem; *pātreṇa* = nádobou, pohárem; *satyasya* = pravdy; *apihitaṃ* = zakrytý; *mukham* = tvář, ústa; *tattvam* = takovost, skutečnost; *pūṣan* = Pušane (Slunce); *apāvṛṇu* = odkryj, odhal!; *satyadharmāya* = pro toho, kdo koná skutečnou dharmu; *dṛṣṭaye* = pro pohled, ke spatření

Zlatou nádobou je zakryta tvář pravdy. Odhal, Slunce, skutečnost pro toho, kdo dělá pravou dharmu, aby ji spatřil.

पूषन्नेकर्षे यम सूर्य प्राजापत्य व्यूह रश्मीन् समूह तेजः ।
यत्ते रूपं कल्याणतमं तत्ते पश्यामि योऽसावसौ पुरुषः सोऽहमस्मि ॥ १६ ॥

*pūṣannekarṣe yama sūrya prājāpatya vyūha raśmīn samūha tejaḥ |
yatte rūpaṃ kalyāṇatamaṃ tatte paśyāmi yo'sāvasau puruṣaḥ so'hamasmi || 16 ||*

pūṣan = Pušane; *ekarṣe* = jedinečný mudrci; *yama* = Jamo; *sūrya* = Súrjo, Slunce; *prājāpatya* = potomku Prádžápatiho; *vyūha* = odstraň, uspořádej; *raśmīn* = paprsky; *samūha* = nahromad', slož k sobě; *tejaḥ* = záři; *yat* = ta, který; *te* = tebe; *rūpaṃ* = podobu; *kalyāṇatamaṃ* = nejkrásnější, nejvznešenější; *tat* = to; *te* = tebe; *paśyāmi* = vidím; *yaḥ* = ten, který; *asau* = to; *asau* = to; (*asau+asau* = kdokoli); *puruṣaḥ* = člověk; *saḥ* = on; *aham* = já; *asmi* = jsem

Pušane, samojediný rši, Jamo, Súrjo, potomku Prádžápatiho, odhrň své paprsky, stáhni svou záři. Ten, který patří na tvou nejkrásnější podobu, tím člověkem (puruša) jsem já.

वायुरनिलममृतमथेदं भस्मान्तं शरीरम् ।
ॐ क्रतो स्मर कृतं स्मर क्रतो स्मर कृतं स्मर ॥ १७ ॥

*vāyur-anilam-amṛtam-athedaṃ bhasmāntaṃ śarīram |
om krato smara kṛtaṃ smara krato smara kṛtaṃ smara || 17 ||*

vāyuh⁴ = Váju, dech; *anilam* = Anilu (Vájua), dech; *amṛtam* = nesmrtelný; *atha* = nyní; *idam* = toto; *bhasmāntaṃ* = končící v popelu, blízko popela; *śarīram* = tělo; *om* = óm; *krato* = myslí, Krató⁵; *smara* = pamatuj; *kṛtaṃ* = čin, učiněné; *smara* = pamatuj; *krato* = myslí, Krató; *smara* = pamatuj; *kṛtaṃ* = čin, učiněné; *smara* = pamatuj

Můj váju at' nyní [dosáhne] nesmrtelného dech [když je] tělo blízko popela [tj. blízko smrti]. Óm, myslí pamatuj na učiněné, pamatuj myslí na učiněné, pamatuj!

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मञ्जुहराणमेनो भूयिष्ठां ते नमौक्तिं विधेम ॥ १८ ॥

*agne naya supathā rāye asmān viśvāni deva vayunāni vidvān |
yuyodhyasmajjuhurāṇameno bhūyiṣṭhāṃ te namauktiṃ vidhema || 18 ||*

agne = Agni; *naya* = ved'; *supathā* = dobrou cestou; *rāye* = majetek, bohatství; *asmān* = nás; *viśvāni* = všechny; *deva* = bože; *vayunāni* = neklidný nebo cesty; *vidvān* = znalec, moudrý; *yuyodhi* = odstraňuj, zbavuj nás; *asmat* = od nás; *juhurāṇam* = zbloudilí; *enaḥ* = hřích, špatnost, zločin; *bhūyiṣṭhāṃ* = nejvíc, nejdůležitější; *te* = tebe; *namauktiṃ* = úcta, hold; *vidhema* = at' uctíváme

Agni, ved' nás dobrou cestou k blahobytu, bože, který znáš všechny cesty. Odezeň od nás zlé hřichy. Kež ti vzdáváme nejvíce poklon.

॥ इति ईशोपनिषत् ॥
॥ iti īśopaniṣat ॥
Toto byla Íšopanišada

4 Slovo *vāyuh* má dva možné gramatické výklady. Buď je to optativ 3. os. pl. „měli bychom vydechnout, vyfouknout“. Čtu podle Šanakráčarji jako acc. sg. od *vāyu*.

5 *Kratu* může jako slovo označovat inteligenci, pochopení, plán nebo i mysl. Zároveň se tak jmenuje jeden z Brahmových synů, který je zosobněním intelektu.